

Icoon van God

Gezien, totdat ik durfde zien. Zo zongen wij zojuist. Het gebeurt mij tegenwoordig vaak als ik s'morgens op de Oudezijds Voorburgwal naar het Centraalstation loop op weg naar het werk. Ik probeer rustig te lopen en naar de mensen te kijken die ik tegenkom. Aandachtig en vriendelijk van binnen en van buiten. Ik kijk de mensen aan, maar velen kijken naar iets anders: één oog op hun telefoon en het andere gericht op de stoepwand. Of mensen zijn in gedachten en kijken langs mij heen naar een punt x ergens in den vreemde. Maar sommige mensen zijn wel aanwezig, zijn ook in het nu en dan vinden ogen elkaar. Op datzelfde moment gebeurt er iets bijzonders, een wondertje, alsof het licht aangaat in die andere mens die mij tegemoet komt. Een glimlach verschijnt, alsof er licht valt op het landschap van het gezicht en iemand als unieke mens tevoorschijn komt. Het is een flits van verbinding, een weerspiegeling in ogen die elkaar aanzien en het maakt iets lichts in mij los. We kijken elkaar aan, een groet, of een knik, een handgebaar en het is voorbij. Ik loop verder. Er is door deze wederkerigheid iets in mij tot leven gewekt. Vroeger zouden we zeggen een genade-moment.

Dit groeten en elkaar zien als onbekende bekenden vervult mij met een genegenheid die mijn hart opent en mij voor even verlost van al die strevingen en ambities en vette meningen die rondzingen in mijn hoofd. Ik heb besloten dat dit aandachtig en vriendelijk lopen over de gracht tot mijn ochtendritueel hoort. Een oefening in genade en medemens zijn. En die oefening begint s'morgens onder de douche als ik mij ervan bewust wordt, dat ik er vandaag, deze ochtend, weer mag zijn. Want dat ik er ben is ook een wonder. Er zijn namelijk meer redenen waarom dit kwetsbare organisme, dat ik ben, er niet meer zou zijn, dan wel. Opstaan uit het duister van de nacht is een verrassing die meestal als vanzelfsprekend wordt beschouwd, omdat het gewoon is geworden, totdat het moment komt dat er een engel van een wijkverpleegkundige nodig is om je uit je bed te verlossen. Zover is het nog niet, maar de douche kust me wakker met een vrolijk besef dat ik er nu ben en dat er even ruimte is tussen deze vreugdevolle bewustwording en een hoofd vol gedachten en plannen, vol met alles wat moet en hoort en van ons gevraagd wordt. Nog even verlost van denken en doen, kom ik tot leven met water en adem, in alle krikkemikkigheid van een aards schepsel dat ik ben. Met een glimlach aanschouw ik mijzelf.

Hoe kijk ik naar mezelf? Hoe kijk ik naar een ander? Kijken is je ogen op iets richten alsof het volstrekt nieuw en anders is en jou iets wil laten zien. Of is kijken met dichte ogen naar het bekende van gister kijken, de beelden en plaatjes in je hoofd. In beslag genomen door de duizend gedachten die in je hoofd voorbijstromen, digitaal of mentaal? Ziende blind en horende doof?

Anders naar de werkelijkheid kijken, omdat je ogen geopend zijn voor iets nieuws en anders. Je hebt iets gehoord, een bericht, een verhaal, dat jouw kijk op het leven in één klap heeft veranderd. Paulus is dankbaar omdat hij uit de macht van de duisternis is bevrijd en nu in het koninkrijk van Jezus Messias, de gezalfde, is

gekomen. Dezelfde wereld anders, omdat je met andere ogen kijkt en er een andere geestkracht in je is gaan waaien. Alsof er een venster, een raam is geopend, dat een ander en nieuw licht op de werkelijkheid werpt. Een verandering, een transformatie, een omvorming, die hem is overkomen en zijn leven op een nieuw spoor heeft gezet. Een levenswijze die in gang is gezet door een rondtrekkende rabbi, Jezus uit Nazaret. Paulus moest niets van deze nieuwlichter en zijn volgelingen hebben, die de vertrouwde orde op zijn kop zetten. Totdat hij aan den lijve ontdekte dat deze Jezus hem hoogst persoonlijk aansprak en de deur van zijn ziel heeft geopend. Sindsdien weet Paulus dat er in de kosmos, in de wereld, in hele schepping iets is veranderd. De komst van Jezus heeft hemel en aarde weer met elkaar verbonden, de geestkracht die adam bezielde zoekt in elke mens toegang en werking. De Sofia, de levenswijsheid die aan de oorsprong van ons mens-zijn staat, zoekt een woning in mensen en de aarde. Zij is zichtbaar en concreet geworden in Jezus, de Gezalfde. Zijn Naam is de ruimte geworden, waarin gerechtigheid en liefde, waarin het ware en goede en schone onder ons is komen wonen. Hij is het beeld, de icoon van de Onzichtbare en Onzienlijke. Een venster dat ruimte en bevrijding opent en geen idool die mensen afhankelijk maakt en vervreemdt van zichzelf en vergiftigt met eigenbelang en angst. Dat is het goede nieuws, waarvan Paulus een dienaar is geworden en dat op allerlei plaatsen ontkiemt en uitgroeit. Jezus is het zaad, de oorsprong, het beginsel, het hoofd van het lichaam, van de beweging, die kerk heet. Dat bezingt Paulus in die prachtige hymne waarin schepping en verlossing uit de doden, uit de slavernij van Egypte, elkaar omhelzen in die Ene die verzoening en vrede brengt in mensen die Hem ontvangen. Ik ben met jullie alle dagen totdat heel deze aarde de vrede en het licht weerspiegelen.

Beeld, icoon van de Onzichtbare. Op ons liturgieblaadje vind u een afbeelding van een Christusicoon. Hij is ernstig beschadigd. De tijd heeft zijn werk gedaan. Deze icoon heeft een geschiedenis doorgemaakt. Rond 1400 door een beroemde Russische icoonschilder gemaakt en waarschijnlijk een plek gekregen in een kerk of klooster. Ogen van mensen keken op naar deze afbeelding en dan kon het gebeuren dat in het kijken, de kijker zich gezien weet. De ogen van een ander kijken jou aan. Er ontstaat een betrekking, een wederkerige gezien worden. De ogen van Christus kijken doordringend en met mededogen naar de kijker. Er opent zicht een ruimte, een ontmoeting tussen jij en ik, die een mens terugbrengt bij zijn ware mens-zijn, vraag en antwoord, verbonden met mensen en met het levensgeheim dat ons draagt en uitdaagt. Deze icoon is op een goede dag verdwenen, niemand weet door welke ramp of oorlog, mensen en dingen verloren raken. In 1918 is deze icoon teruggevonden als deel van een oude schuur. Sindsdien hangt hij in een museum in Moskou. De tijd en de geschiedenis hebben hun werk gedaan. Vlekken en lege plekken, maar daarin een nog herkenbaar gezicht, waarin de ogen mij aandachtig aankijken en opnieuw openen, alsof er een venster opengaat en nieuw licht naar binnen valt.

André Wesche
(awesche@kpnmail.nl)

Gelezen: De brief aan de Kolossenzen 1,12-23.